

Keresztury Dezső: Hírünk a világban (részlet)

... a népek általában nem ismerik, vagy félreismerik egymást, mert a saját hangulataik, vágyaik, jellemük és érdekeik szerint ítélkeznek. A probléma ezen a ponton, az igazság szempontjából nézve, éppen ezért legfeljebb csak társas-lélektani vagy lírai érdekű. Égető élet-halálkérdéssé válik azonban akkor, amikor a népek esküdtszékké ülnek össze, a közhangulat előítélletté merevül, a szállongó pletykából vád lesz.

Ha valahol, a népek közti érintkezésben igen gyakran találkozunk a farkas és a bárány meséjének példáival: a nagy, erős és győztes népek szívesen „ejtik bűnbe”; ahogy Balogh József mondja, a kicsinyeket. A problémát ilyen szempontból megítélve, éppen manapság, valóban nem lehetünk eléggé felkészültek, eléggé okosak és illúziótlanak. A hatalmasok napirendre térhetnek az ellenük irányuló vádak felett, a magános kis nemzetek azonban nem vigyázhatnak eléggé jó hírükre. Nekünk is tudomásul kell vennünk, hogy ellenséges közhangulatban élünk, legalább kétszáz éve egyre gyűlöltebben és megvetettebben.

Tudnunk kell persze, hogy a nyugati népek közvéleményét máról holnapra meg nem változtathatjuk, bizonyos pontokon, úgy látszik, századok folyamán sem. Amit ma tehetünk, az aligha több, mint az itthoni közvélemény figyelmeztetése s előkészítése, munkálkodás azon, hogy a világvégzet ne büntesse a magyarságot ismét, mint már annyiszor történelme folyamán, csalódásai által.

.....

A magyargyűlöletet itt négy különböző, de egymást erősítő összetevő növelte: az osztrák, illetőleg nagynémet hírkeltés, a nemzetiségek agitációja, a németbarát szövetségi politikánkból adódó ellenszenv s a magyar radikális ellenzék Berlinen át világgá kiáltott vádaskodása. A gyűlölséget tehát nemcsak ellenséges idegenek, de honfitársak és barátok is táplálták. S ne feledjük: a nagy nyugati világlapok kelet-európai híryananyagának döntően fontos nagyobbik része berlini ügynökségek vagy tudósítók kezén át érkezett a világ fővárosaiba, s jutott onnan a közvéleménybe. Ezekről a folyamatokról legalább sejtünk valamit, teljében feltáratlan s komoly kritikával leméretlen azonban az a szerep, amelyet a külföldi magyarság ebben a vonatkozásban játszott. Hivatalos kultúrpropagandánk eredményeinek siralmas soványságára Illyés is utalt. Mentegetni ezt az eredménytelenséget lehetne azzal, hogy önálló külképviseletünk csak Trianon óta van, komoly kultúrpolitikai hagyomány pedig két évtized alatt ki sem alakulhat, nemhogy érdemleges eredményt érhetne el, különösen akkor, ha éppen ebben az időben itthon is csak lassan kezd feltisztulni az eszmék és ítéletek zűrzavara. A magyarázat azonban nem kielégítő: a sikeresen küzdő kis népeknek sem volt nagyobb diplomáciai múltjuk, vagy még akkora sem. Azok azonban jobban tudták, kinek és mit mondjanak; a külföldi terepet a mi embereinknél jobban ismerték az övéik; számon tartották s ügyesen felhasználták külföldön élő honfitársaik tapasztalatait, anyagi és szellemi erőforrásait is. A külföldi magyarságról statisztikai adatokon, politikai, érzelmes és hazafias általánosságokon túl igen keveset tudunk. A külföldön élő „nem hivatalos” magyarság világról pedig ideje volna már elkészíteni a felfedező helyzetjelentést; annyi bizonyos, hogy mindent lehet mondani róla, csak azt nem, hogy mindig és mindenütt egységes,

rokonszenves, egyértelmű és magas értékű magyar szellemet képviselt. Az elsőben, a legáltalánosabban ismert képzetek rétegében, az átlagpolgár véleményei találnak helyet. Ezek arról a romantikus Magyarországról szólnak, amelynek népviseleteit, cigányait, pompázatos külsőségeit, vendégszeretetét, lovagiasságát, tüzes vérét, paprikáját, konyháját, borait s egyéb hasonló nevezetességeit a magyar idegenforgalmi propaganda testvéri együttesben ünnepelte és ünnepli az újságok színes cikkeivel s a kétes, sőt hitvány magyar tárgyú filmek tömegével. A külföldjáró ezzel a világgal találkozik először, ezen andalodik el büszke jóérzéssel vagy gerjed dühös haragra, ízlése s temperamentuma szerint. Az a tény, hogy ez a felületi kép a németeknél inkább a rokonszenv, a franciáknál inkább az ellenszenv fényeit sugározza, a kép alkatán alig változtat: a hun ellenségnek utálatos, de szövetségesnek célszerű, a cigány szórakoztatóként szívdöglesztően érdekes, a kultúrszint jelzőjeként azonban elszomorítóan alacsonyrendű, a pusztá a romantikus költő szemében a szabadság földje, a gondos mezőgazdáiban az ázsiai elmaradottságé; az értelmes és igényes magyart azonban joggal sérti, hogy ezt tartják róla jellemzőnek, s méltán aggasztja, hogy eszerint mérik le súlyát a népek társaságában.

Politikai helyzetünk a történelmi, népi, földrajzi, gazdasági és államhatalmi erők játékában alakul ki, s a fontos döntések idején annál függetlenebb szándékainktól és elhatározásainktól, mennél nagyobb lesz a különbség a kis és nagy népek erőviszonyai között. De történelmünk nem egy eseménye bizonyítja, hogy valóságos helyzetünk, a felénk irányuló szándékok s a sorsunkba avatkozó erők elfogulatlan ismerete megóvhat bennünket olyan katasztrófától, amelyeket önhittségünk vagy illúzióink szükségképpen fejünkre idéznek.

A népünkről kialakult reálpolitikai vélemények felmérése nem lehet e vita feladata: néhány alapvető szempontot – hosszú évek külföldi tapasztalatának tanulságaként – mégis szükségesnek érzek itt röviden ismertetni.

1. Európa tisztában van azzal, hogy kis nép vagyunk. A „kis nép, nagy nemzet”, néhai Pethő Sándor * szép formulája, legfeljebb itthoni használatra alkalmas; az „ezeréves múlt”, az „Európa védőbástyája”, az „államfenntartó guvernamentális * képesség”, az „angolokéval egyidős fejlett alkotmány” s hasonló igazságok csak nekünk érdekesek, Európa reálpolitikusait meglehetősen hidegen hagyják.

2. Európa, ha nem is beszél róla mindig, érzi, hogy magános, rokontalan nép vagyunk, amelyért nem állnak jót hatalmas testvéreik, amelyet az Isten csodálatos kegyelmén kívül csak szerencséje s a maga ereje segít. Tudják, hogy a szomszédos kis népek gyűlölködve néznek ránk. Mindig együtt emlegetnek bennünket Németországgal, amellyel való együvé tartozásunkat a Habsburg-monarchia százados hagyománya bevészte az európai köztudatba, s amelyhez a politikai szövetség, a gazdasági és kulturális kapcsolatok erős szálai fűztek bennünket nemzeti önállóságunk elmúlt évtizedei alatt is. Az ellenünk irányuló ellenszenv nem kis részben tehát Németország szövetségese ellen irányul azoknak a népeknek körében, amelyek a német nép évszázados ellenségei.

3. Európa politikusai jól tudják, hogy veszélyes, viharjárta helyen vagyunk, nem

oly védettségben, mint Svájc, s nem oly távol a világ tülekedőhelyétől, mint a skandináv népek, hanem ellenséges nagyhatalmak, germánság és szlávtság ütközőterében, mindkettőnek útjában, de mindkettőnek alkalmas harci eszközként, támaszpontként, ugródeszkaként. Ehhez alkalmazzák tehát ítéletüket, s nem érzelmes rokon- vagy ellenszenveikhez. Ez barátainkra s ellenségeinkre egyaránt áll.